

osoby postavené ve zdravotní službě státní nebo obecní nebo konečně osoby stojící ve veřejné nebo soukromé službě lesnické.

VII. Prostředky donucovací.

1. Nedostaví-li se svědek, ač mu byla obsílka dodána, budiž znova obeslán a budiž mu zároveň pohrozeno pokutou až do 100 zlatých, jestliže by se ani po druhé nedostavil a kromě toho mu buď pohrozeno, že na něho bude vydán rozkaz postavovací. Jestliže by se svědek ani pak nedostavil nemaje platné omluvy, má mu vyšetřující soudce uložit pokutu peněžitou a vydati rozkaz, aby byl k soudu předveden. V nutných případech může vyšetřující soudce hned poprvé, když svědek bez omluvy nepřijde, vydati na něho rozkaz postavovací. Útraty předvedení jest svědek povinen nahraditi.

2. Dostaví-li se svědek, avšak zdráhá se bez platné příčiny svědectví vydati nebo přísahu jako svědek vykonati, může jej soudce vyšetřující k tomu donucovati pokutou až do 100 zl. a setrval-li by svědek i na dále na svém odporu, v důležitějších případech vězením až do 6 neděl; v případném vyšetřování má však nehledíc k tomu dále býti pokračováno a po případě může býti i ukončeno.

VIII. Svědečné.

Svědům, kteří se živí denní nebo týdenní mzdou a jimž i vzdálení se po několik hodin by bylo na ujmu v jich výživě, má soud, který je vyslýchá, k jich žádosti přihlížeti ke všem okolnostem vyměření netoliko nutný náklad na cestu k soudu i zpět, nýbrž i přiměřenou náhradu za ušlý výdělek a útraty pobytu v místě soudu. Jiným svědkům může se na požádání povolití přiměřená náhrada potřebných výloh na cestu a útrat pobytu v místě výslechu jen tenkrát, když místo jich výslechu od pravidelného jich bydliště alespoň 2 míle (4 hodiny, 15 km.) jest vzdáleno. Svědečné svědkům přiřknuté budiž jim hned po výslechu vyplaceno, nebo nemohlo-li by se to bez jejich viny hned státi, budiž jim co nejdříve a v každém případě zdarma zasláno. V obsílce mají býti svědkové na to upozorněni, že za náhradu jim příslušející mají pod ztrátou nároku na svědečné žádati nejdéle ve 24 hodinách po svém výslechu (§ 383 tr. ř.).

Svědci (v řízení trestním důchodkovém).

I. Svědkové při vyšetřování skutkové povahy.

1. Vyskytne-li se potřeba, aby o okolnostech, jež mohou přispěti k vyšetření skutkové povahy nebo k odhalení vinníka neb účastníka, byli slyšeni svědkové, buďtež svědkové, pokud se nacházejí v místě nebo na blízku, ihned vyslechnuti. Jako svědkové mohou býti vyslýcháni ovšem toliko nepřisežně i ti, kdo jsou v podezření, že se sami přestupku, o který se jedná, dopustili nebo že se v něm účastnili. Vzdálení svědkové buďtež vyslechnuti cestou dožádání (rekvisice) úřadem místním, jemuž za tím účelem mají býti sděleny otázky, jež svědek má zodpovídati, jakož i okolnosti, které by svědek mohl k otázkám dalším vysvětliti (§§ 580—582 tr. z. důch.).

2. Přivzetí soudních svědků: K šetřením a výslechům, jež nejsou konány místní vrchností, budiž přibrán při přestupcích, o nichž může býti zavedeno řádné řízení, z pravidla veřejný úředník způsobilý vykonávati trestní soudcovský úřad, a nebylo-li by takového úředníka v místě, úředník politický, a nebylo-li by ani to možno, člen obecního představenstva; nebylo-li by tu konečně žádné z osob jmenovaných,

budtež při brání k těmto úkonům dva nestranní svědkové. Takoví soudní svědkové mají býti při brání i v řízení zkráceném.

II. Kvalifikace svědků.

1. Podmínky hodnověrnosti svědkovy jsou:

- a) že týž dokonal 18. rok svého věku a že jeho výpověď se nemá vztahovati na okolnosti, které se sběhly prve, než on 18. rok stáří dokonal;
- b) že nebyl uznán vinným nějakým zločinem;
- c) že s obviněným nežije v nepřátelství, a
- d) že ani přímo ani nepřímo nemůže očekávati prospěch z toho, co jako pravdivé potvrzuje, ani škodu z okolností, o nichž tvrdí, že se nestaly (§ 695 tr. z. důch.).

2. Naprosto zavržitelnými svědky jsou:

- a) Ti, kdož jsou takových vlastností duševních, že beze vsí pochybnosti pravdu nezvěděli anebo pravdu říci nemohou.
- b) Ti, kdož mají vypovídati o okolnostech, které se sběhly prve, než 14. rok svého věku dokonali.
- c) Ti, kdož byli odsouzeni pro zločin podvodu nebo vůbec pro zločin nebo přečin ze ziskuchtivosti spáchaný (§ 696 tr. z. důch.).

3. Vadnými svědky jsou:

- a) osoby, jimž se nedostává některá z podmínek zákonem (v § 695 tr. z. důch.) předepsaných;
- b) osoby, jež jsou s obviněným v poměru příbuzenském nebo švagrském, v § 177 tr. z. důch. naznačeném;
- c) ti, kdož se nacházejí v poměru služebním k obviněnému, pokud poměr služební trvá;
- d) ti, kdož pro podloudnictví byli odsouzeni nebo proti nimž bylo učiněno oznámení pro podloudnictví nebo účastenství v něm.

4. úřady vyšetřující a rozhodující mají z úřední povinnosti k tomu přihlížeti, zdali osoby, které mají býti slyšeny, nejsou svědky vadnými nebo zavržitelnými (§ 696 tr. z. důch.).

5. Podmínky průvodní moci svědecké výpovědi jsou:

- a) Výslech musel býti proveden způsobem v §§ 663, 664 a 665 tr. z. důch. (srv. čl. Protokoly v řízení trestním důchodkovém) předepsaným před soudní nebo politickou vrchností nebo před úřadem dle § 656 zařízeným (pozůstávajícím z jednoho řídicího úředníka a soudního písaře — aktuára);
- b) svědek musel učiniti svoji výpověď ve stavu úplného neporušeného vědomí,
- c) beze všeho donucení a svádění,
- d) na základě vlastního vědění a vlastního pozorování a
- e) pod přísahou.
- f) Konečně má svědecká výpověď obsahovati zřetelné a určité vyličení okolností a
- g) hodnověrnost svědkova nesmí býti seslabována pochybnostmi, k nimž jeho výpověď zavdává podnět nebo odporem s okolnostmi již vyšetřenými.

III. Provádění důkazu svědeckého.

1. Každý svědek budiž zvlášť předvolán a budiž mu připomenuta povinnost udati pouhou pravdu, načež má s ním býti zvlášť sdělena každá okolnost, o které má vypovídati. Svědkům budiž před jich výslechem vy-

slovně připomenuto, že svoji výpověď musí přísahou stvrditi. Po výslechu má býti výpověď, jak v protokole byla zapsána, svědku přečtena a případné jeho poznámky v protokole zaneseny. Po té má svědek, nestojí-li tomu v cestě vzhledem k osobě jeho žádná překážka, přísahou potvrditi, že upřímně pouhou pravdu vypověděl, a že se tak stalo, má býti v protokole poznamenáno. Protokol budiž svědkem podepsán nebo, neuměl-li by psáti, jeho znamením ruky opatřen (§ 712 tr. z. důch.).

2. Obviněný, proti němuž svědkova výpověď jako důkaz slouží, má se o každém bodu svědkem potvrzeném prohlásiti, zda-li něco namítá proti osobě svědkově nebo proti jeho výpovědi.

3. Obsahuje-li svědkova výpověď závažné okolnosti svědčící proti obviněnému, kteréž tento popírá, aniž by však něco podstatného proti svědkovi nebo jeho výpovědi mohl uvést, má mu býti svědek osobně v oči postaven a, že se tak stalo a s jakým výsledkem se tato konfrontace potkala, má býti v protokole poznamenáno. Činí-li však výpověď svědkova sama o sobě nebo ve spojení s jinými prostředky průvodními právoplatný důkaz a nežádá-li obviněný výslovně, aby mu svědek v oči byl postaven, závisí předsevzetí konfrontace od volného uvážení úřadu (§§ 713 až 715 tr. z. důch.).

4. Nesouhlasí-li výpovědi dvou nebo více svědků v důležitých okolnostech a lze-li očekávati, že jich konfrontace by mohla přispěti k objasnění pravdy, může každý svědek jednotlivě ostatním svědkům vzhledem k odporujícím si výpovědím osobně v oči býti postaven (§ 716 tr. z. důch.).

IV. Průvodní moc výpovědi svědecké.

Plný důkaz tvoří svědecká výpověď

1. přísežného úředníka, který pod svou úřední přísahou vypovídá o předmětu v jeho úřední působnosti spadajícím, ač nebyly-li šetřením zjištěny okolnosti hodnověrnosti jeho svědectví seslabující;

2. souhlasná výpověď dvou nezávadných svědků;

3. výpověď tří nebo více svědků vadných;

4. výpověď jednoho svědka bezvadného ve spojení s jinými průvody nebo ve spojení s výpovědi dvou vadných svědků (§§ 704—707 tr. z. důch.);

5. výpověď dvou spoluvinníků nebo účastníků za podmínek stanovených v § 708 tr. z. důch. nebo jednoho pachatele neb účastníka ve spojení s ostatními svědeckými výpověďmi nebo konečně

6. výpověď jednoho nebo více svědků ve spojení s prostým doznáním (§§ 708—710 tr. z. důch.).

V. Svědečné.

Svědkům živícím se denní mzdou nebo mzdou za každou práci jednotlivě nebo dle kusů placenou, kteří utrpí následkem výslechu újmu na svém výdělku, budiž k jich žádosti za ztrátu času poskytnuta přiměřená náhrada. Vým. min. fin. ze dne 5. října 1874 č. 21617 bylo nařízeno, že při vyměřování této náhrady mají úřadům důchodkovým za základ sloužiti příslušná ustanovení tr. ř. ze dne 23. května 1872 (srv. Svědci v řízení trestním).

VI. Zbývá ještě otázka, zda-li křivou svědeckou výpověď učiněnou před úřady důchodkovými sluší stíhati jako křivou přísahu. Dle ustanovení §§ 507 až 520 tr. zák. důch., jimiž řízení před úřady důchodkovými jest upraveno, nemá výslech svědků před úřady důchodkovými samými místa. Otázka, ve kterých případech spadá nepravá svědecká vý-

pověď před úřady důchodkovými učiněná pod trestní sankci všeobecného zák. tr., není v platném tr. zák. důch. rozřešena. Teprve d. dv. kanc. ze dne 14. února 1840 č. 410 sb. z. s. vydaný na základě nejv. roz. ze dne 14. září 1839 prohlásil, že sluší užití ustanovení ob. tr. z. ze dne 3. září 1803 (§ 178 lit. a I. díl tr. z.) na křivou výpověď svědeckou učiněnou během vyšetřování pro důchodkové přestupky tenkrát, když byla učiněna pod přísahou nebo před úřadem dle ustanovení § 656 tr. zák. důch. sestaveným (řídící úředník, aktuár a přísedící soudu). Cit. d. dv. kanc. vyplnil takto mezeru v tr. zák. důch. se vyskytující; vzhledem k tomu nevztahuje se na tento dekret též derogující účinek kon. věty čl. 1 úv. zák. k tr. zák. ze dne 27. května 1852. Nepřísežné výpovědi svědecké učiněné v trestních věcech důchodkových před orgány správních úřadů, jimž vyšetřování bylo svěřeno, nespádají tudíž pod ustanovení § 199 ob. tr. z. (roz. kass. s. dv. ze dne 18. listopadu 1892 č. 11.583, časop. »Jur. Bl.« ze dne 29. dubna 1894 č. 17).

Svědci soudní.

K některým soudním úkonům, jež mají býti předsevzaty během přípravného řízení (přípravného vyhledávání nebo vyšetřování), musí býti přibráni jako soudní svědci dva občané oné obce, ve které úkon ten má býti proveden. Tak tomu jest zejména při úkonech, jež při hlavním přelíčení nemohou býti opakovány, na př. při ohledání (§ 116 tr. ř.), při prohlídání domu neb osoby (§ 142 tr. ř.) a při výslechu obviněného, když tento za to žádá nebo uzná-li to vyšetřující soudce za potřebné (§ 198 tr. ř.). Jest všeobecnou občanskou povinností převzítí bez náhrady úkol soudního svědka. Od této povinnosti jsou osvobozeni toliko:

1. duchovní zákonem uznaných společností náboženských;
2. aktivní příslušníci vojska a zemské obrany a aktivní veřejní úředníci a sluhové;
3. veřejní učitelové, osoby zdravotní svoje povolání skutečně vykonávající, advokáti, notáři, osoby zaměstnané při podnicích železničních a paroplavebních a všichni, jichž služba bez poškození veřejných zájmů nemůže býti přerušena a konečně
4. osoby žijící z denní nebo týdenní mzdy (§ 103 tr. ř.).

Soudními svědky mohou býti toliko mužové zletilí, bezúhonní a ve věci nesúčastnění, kteří dáním ruky mají býti k tomu zavázáni, by za účelem případného dosvědčení před soudem úplnou pozornost všemu věnovali, co před nimi bude provedeno a vypověděno, aby bděli nad správným protokolováním všeho toho a až do hlavního přelíčení vše v tajnosti zachovali, o čem u příležitosti vyšetřovacího úkonu zvěděli (§§ 102, 103 tr. ř.). Přednosta soudu má se v čas postarati o všeobecné jmenování soudních svědků v místě soudu a má po případě ohledně volby osob k tomu způsobilých vyslechnouti starostu obce (§ 19 vyk. nař. k tr. ř.). Soudní svědkové mají býti přibírání dle určitého pořadí, aby někteří nebyli naproti jiným nepoměrně stíženi, v téže trestní věci mají se však účastniti, pokud možná, titíž soudní svědci. Soudní svědkové, kteří nezachovavše stanovenou lhůtu způsobili průtah v předsevzetí úředního výkonu nebo vůbec se nedostavili a v čas nezpravili vyšetřujícího soudce o překážkách jim v cestu se stavících, budlež potrestáni přiměřenou pokutou, proti kteréž si do 14 dnů ku sborovému soudu II. stolice mohou stěžovati (§ 20 instr. k tr. z.).